



Länsstyrelsen
Västra Götaland

Beslut

1 (10)

Datum

2022-12-06

Ärendebeteckning

209-19857-2021

Larssons Konsthandel Ab
Herrhagsgatan 20
652 18 Karlstad

Elektronisk delgivning

Tillsyn enligt penningtvättslagen; beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen beslutar att Larssons Konsthandel Aktiebolag med organisationsnummer 556415-0927 ska betala en sanktionsavgift om femtiofemtusen kronor (55 000 kr).

Sammanfattning

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn enligt penningtvättsregelverket¹ granskat Larssons Konsthandel Aktiebolags allmänna riskbedömning samt rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Granskningen har visat att bolaget överträtt flera bestämmelser i penningtvättsregelverket. Bolaget har saknat en dokumenterad allmän riskbedömning och har därmed inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har inte heller kunnat skapa användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har bedömt att bolaget brustit i efterlevnad av i princip hela regelverket. Länsstyrelsen har bedömt att varit synnerligen allvarliga och systematiska samt att de inneburit en avsevärt ökad risk för att bolagets verksamhet ska kunna utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Beskrivning av ärendet

Bolaget är sedan den 10 december 2020 registrerat i Bolagsverkets register mot penningtvätt för verksamheten förmedling, förvaring eller

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt Länsstyrelsen i Västra Götalands läns föreskrifter och allmänna råd (14FS 2017:178, 14FS 2018:51, 14FS 2019:52 och 14FS 2021:39) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

handel med konstverk. Bolaget har sitt säte i Värmlands län. Bolagets verksamhet omfattas därmed enligt penningtvättsregelverket av Länsstyrelsens tillsyn. Länsstyrelsen har inte tidigare utövat någon tillsyn över bolagets verksamhet.

Länsstyrelsen skickade den 3 maj 2021 ett föreläggande till bolaget om att komma in med upplysningar och handlingar som rör verksamhetens riskbedömningar, rutiner och riktlinjer enligt penningtvättsregelverket.

Den 18 maj 2021 kom bolaget in med ett yttrande.

Den 30 augusti 2021 skickade Länsstyrelsen ett meddelande om komplettering till bolaget.

Den 2 september 2021 kom bolaget in med utdrag från verksamhetens huvudbok för perioden 2020-01-01–2020-12-31.

Den 23 maj 2022 skickade Länsstyrelsen ett föreläggande till bolaget om att återigen komma in med upplysningar och handlingar som rör verksamhetens riskbedömningar, rutiner och riktlinjer enligt penningtvättslagen.

Den 7 juli 2022 kom bolaget in med ett yttrande.

Motivering till beslutet

Bakgrund och gällande bestämmelser

Syftet med penningtvättslagen är att förhindra att finansiell verksamhet och annan näringsverksamhet utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Fysiska och juridiska personer som bedriver vissa typer av verksamhet ska registrera sin verksamhet i Bolagsverkets register mot penningtvätt och följa de krav som lagen ställer upp. En av de sektorer som sedan 1 januari 2020 omfattas av penningtvättslagens regler är förmedling, förvaring eller handel med konstverk.

Konstverk är varor som kan behålla eller öka sitt värde och de kan vara lätta att förflytta över landsgränser. Konstverk kan också utgöra sådana lyxvaror som typiskt sett uppskattas av kriminella. En egenskap hos konstverk som kriminella kan utnyttja är det subjektiva värdet, kombinerat med att konstverk kan säljas för höga värden utan att det nödvändigtvis väcker uppmärksamhet.²

² Jfr. *Commission staff working document*, accompanying the document report from the Commission to the European Parliament and the Council on the assessment of the risk of money laundering and terrorist financing affecting the internal market and relating to cross-border activities, 2022-10-27 och Samordningsfunktionen mot penningtvätt och

Penningtvättslagen gäller bland annat yrkesmässig verksamhet som avser förmedling, förvaring eller handel med konstverk, där det kan antas att det utförs transaktioner på motsvarande 10 000 euro eller mer. Det kan röra sig om enstaka transaktioner eller flera transaktioner som har ett samband och därmed uppgår till 10 000 euro eller mer.

Bolaget har anmält sin verksamhet till Bolagsverkets register mot penningtvätt och har hanterat transaktioner avseende konstverk som uppgått till 10 000 euro eller mer.

Eftersom bolaget bedriver sådan verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket, så omfattas hela verksamheten av penningtvättsregelverket, och inte endast den del som avser transaktioner på 10 000 euro eller mer. Detta får till följd att det ska finnas tillämpbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för hela verksamheten och inte endast för den del som avser transaktioner på 10 000 euro eller mer.³

Genom tillsynen kontrollerar Länsstyrelsen att verksamheten drivs enligt penningtvättsregelverket. Länsstyrelsen får förelägga den som driver verksamhet som omfattas av penningtvättslagen att lämna de upplysningar och ge tillgång till de handlingar som behövs för tillsynen. Länsstyrelsen har även rätt att ingripa mot en verksamhetsutövare som överträder en bestämmelse i 2–6 kap. penningtvättslagen eller Länsstyrelsens föreskrifter på området.

En verksamhetsutövare ska bland annat ha en dokumenterad allmän riskbedömning för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Enligt penningtvättsregelverket ska den allmänna riskbedömningen av verksamheten vara dokumenterad och uppdaterad. Den ska innehålla en bedömning av hur de produkter och tjänster som verksamhetsutövaren tillhandahåller i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker.

Penningtvättsregelverket genomsyras av principen om ett riskbaserat förhållningssätt, vilket för verksamhetsutövarens del innebär att omfattningen av åtgärder, förfaranden, kontroller med mera ska utformas och fortlöpande anpassas efter riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i den specifika verksamheten. Verksamhetsutövarens riskbedömning är en grundsten i det riskbaserade förhållningssättet. Eftersom verksamhetsutövaren ska utforma den allmänna riskbedömningen så att den kan ligga till grund för

finansiering av terrorism, *Information till konsthandlare om penningtvätt och finansiering av terrorism.*

³ Jfr prop. 2016/17:173 s. 231.

verksamhetsutövarens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder är den av stor vikt för flertalet åtgärder i penningtvättslagen.

Utifrån den allmänna riskbedömningen ska verksamhetsutövaren upprätta vissa dokumenterade rutiner och riktlinjer för att förebygga och motverka penningtvätt eller finansiering av terrorism i verksamheten. Dessa ska omfatta åtgärder för kundkännedom, övervakning och rapportering till Finanspolisen samt behandling av personuppgifter (bevarande av handlingar).

Det finns även en skyldighet för verksamhetsutövare att göra en riskbedömning av sina kunder (kundens riskprofil).

Bedömning av bolagets allmänna riskbedömning

Bolagets har lämnat in två yttranden till Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen bedömer att bolagets yttranden inte är en dokumenterad och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning enligt de krav som ställs upp i penningtvättslagen.⁴ Det är ett krav att den allmänna riskbedömningen av verksamheten ska vara dokumenterad och uppdaterad. Redan på denna grund bedömer Länsstyrelsen att bolaget saknar en allmän riskbedömning av verksamheten.

Oaktat detta tillägger Länsstyrelsen följande när det gäller innehållet i de yttranden som bolaget lämnat in.

Bolaget har inte bedömt hur de produkter och tjänster som tillhandahålls i verksamheten kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och hur stor risken är för att detta sker. Vid den allmänna riskbedömningen ska verksamhetsutövaren särskilt beakta vilka slags produkter och tjänster som man tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns. Den allmänt hållna beskrivning av verksamheten med angivande av risknivå som finns i bolagets yttranden saknar en systematisk genomgång av de olika faktorer som verksamhetsutövaren ska beakta och uppfyller inte de långtgående kraven i penningtvättslagen.

Verksamhetsutövaren ska också ta hänsyn till uppgifter som kommer fram vid verksamhetsutövarens rapportering av misstänkta aktiviteter och transaktioner samt till information om tillvägagångssätt för penningtvätt och finansiering av terrorism och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnar. Verksamhetsutövaren ska bestämma omfattningen av den allmänna riskbedömningen med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller

⁴ Jfr Kammarrätten i Stockholms avgörande den 1 mars 2022 i mål nr 8234-21.

finansiering av terrorism som man kan anta finns. Det framgår inte heller att bolaget tagit sådana hänsyn.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att avsaknaden av en dokumenterad och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning utgör en överträdelse av penningtvättsregelverket.

Bedömning av bolagets rutiner och riktlinjer

Verksamhetsutövarens rutiner och riktlinjer är av mycket stor betydelse. De interna rutinerna ersätter i praktiken till stor del sådana detaljerade bestämmelser i lag eller föreskrifter som ger tydliga och detaljerade handlingsregler. Penningtvättslagen sätter endast ramarna för verksamhetsutövarens skyldigheter. Dessa ramar måste verksamhetsutövaren fylla med ett innehåll som är begripligt, situationsanpassat och tillämbart genom verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer.⁵

Verksamhetsutövarens ska bestämma rutinernas och riktlinjernas omfattning och innehåll med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek, art och riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism som identifierats i den allmänna riskbedömningen. Rutinerna och riktlinjerna ska vara utformade för att kunna hantera och motverka dessa risker.

Eftersom Länsstyrelsen ovan har gjort bedömningen att bolaget saknat en dokumenterad allmän riskbedömning har bolaget inte heller förutsättningar för att skapa användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att motverka att bolaget utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁶ Redan på denna grund bedömer Länsstyrelsen att bolagets rutiner och riktlinjer inte uppfyller de krav som ställs i penningtvättslagen. Detta innebär en överträdelse av penningtvättsregelverket.

Länsstyrelsen bedömer vidare att de handlingar som bolaget lämnat in saknar alla de delar som penningtvättsregelverket ställer krav på. Det som bolaget lämnat in utgör inte situationsanpassade och tillämpbara rutiner och riktlinjer för att minska risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism. De allmänna och kortfattade skrivningar i bolagets yttranden som avser åtgärder för kundkännedom samt övervakning och rapportering till Finanspolisen ingår inte heller i en dokumenterad rutin eller riktlinje. Bolaget har inte redogjort för några rutiner och riktlinjer avseende behandling av personuppgifter (bevarande av handlingar) och intern kontroll.

⁵ Se prop. 2016/17:173 s. 212 f.

⁶ Jfr Kammarrätten i Stockholms avgörande den 16 december 2021 i mål nr 2334-21.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att de rutiner som bolaget redogjort för inte uppfyller de krav som ställs på rutiner och riktlinjer enligt penningtvättsregelverket.

Riskbedömning av kunder

Bolaget har lämnat in riskbedömningar avseende tre kunder.

En verksamhetsutövare ska bedöma den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan förknippas med kundrelationen. Verksamhetsutövaren ska bestämma kundens riskprofil med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden.

Eftersom bolaget har saknat en dokumenterad allmän riskbedömning har bolaget inte heller haft förutsättningar att kunna göra tillräckliga riskbedömningar av sina kunder. Bolaget har därmed inte gjort en adekvat och verksamhetsanpassad bedömning av de kunder vars riskbedömningar lämnats in till Länsstyrelsen. Detta innebär en överträdelse av penningtvättsregelverket.

Val av ingripande

Eftersom bolaget har överträtt flera bestämmelser i penningtvättsregelverket har Länsstyrelsen rätt att ingripa. Valet av ingripande är i hög grad beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Utgångspunkten är att alla relevanta omständigheter ska beaktas.⁷ Länsstyrelsen ska ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som uppstått och graden av ansvar. Vid överträdelser som inte är ringa får ett ingripande ske genom beslut om sanktionsavgift.

Länsstyrelsen tar i denna del hänsyn till följande omständigheter. Bolagets verksamhet har varit anmäld till Bolagsverkets register mot penningtvätt sedan den 10 december 2020 och bolaget kan förväntas ha kännedom om de skyldigheter som finns enligt penningtvättsregelverket. Det har inte framkommit att bolaget sedan verksamheten registrerades har haft riskbedömningar, rutiner och riktlinjer i verksamheten som uppfyllt penningtvättsregelverkets krav. Samtliga överträdelser har legat inom bolagets kontroll och har pågått i vart fall sedan verksamhetens registrerades. Länsstyrelsen har bedömt att bolaget begått flera överträdelser. Dessa överträdelser anser Länsstyrelsen är systematiska.⁸

Det har inte framkommit några förmildrande omständigheter.

⁷ Se prop. 2016/17:173 s. 411 och s. 554.

⁸ Se Kammarrätten i Stockholms avgörande den 16 december 2021 i mål nr 2311-21.

Länsstyrelsen bedömer att avsaknaden av riskbedömningar, rutiner och riktlinjer innebär att överträdelserna anses som allvarliga. Överträdelserna kan därmed inte anses som ringa.

Länsstyrelsen bedömer att överträdelserna har inneburit en avsevärt ökad risk för att bolagets verksamhet ska kunna utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁹

Det finns vid ovan angivna förhållanden skäl för Länsstyrelsen att besluta om en sanktionsavgift mot bolaget.

Sanktionsavgiftens storlek

När Länsstyrelsen fastställer sanktionsavgiftens storlek ska myndigheten ta särskild hänsyn till hur allvarlig överträdelserna är, hur länge den har pågått, skador som har uppstått, graden av ansvar samt till den juridiska eller fysiska personens finansiella ställning och den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelserna. Dessa omständigheter är typiskt sett sådant som Länsstyrelsen kan beakta i både förmildrande och försvårande riktning. Utgångspunkten är att Länsstyrelsen ska beakta alla relevanta omständigheter och som en allmän utgångspunkt bör storleken på avgiften stå i proportion till hur allvarlig överträdelserna är.¹⁰

Med finansiell ställning avses exempelvis verksamhetsutövarens årsomsättning, men Länsstyrelsen kan beakta även andra faktorer. Sanktionsavgiftens storlek ska i regel stå i relation till verksamhetsutövarens storlek och omsättning.¹¹

När det gäller bolagets finansiella ställning framkommer det av årsredovisningen för perioden 2020-01-01–2020-12-31 att bolagets nettoomsättning uppgick till cirka 940 000 kronor. För nästföljande period 2021-01-01–2021-12-31 uppgick nettoomsättningen till cirka 2 485 000 kr. Bolaget har enligt utdrag från sin huvudbok genomfört flera transaktioner som uppgått till motsvarande 10 000 euro eller mer under kalenderåret 2020.

Länsstyrelsen får inte bestämma sanktionsavgiften till ett lägre belopp än 5 000 kronor. Länsstyrelsen ska som högst fastställa sanktionsavgiften till det högsta av två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelserna eller motsvarande en miljon euro. Länsstyrelsen bedömer att det inte går att fastställa om bolaget gjort en vinst till följd

⁹ Jfr prop. 2016/17:173 s. 404.

¹⁰ Se prop. 2016/17:173 s. 555 f. och Kammarätten i Stockholms avgöranden den 16 december 2021 i mål nr 2311-21 och mål nr 2334-21.

¹¹ Se prop. 2016/17:173 s. 403 f. och s. 556.

av överträdelserna. Sanktionsavgiften får därmed som högst uppgå till motsvarande en miljon euro.

Länsstyrelsen bedömer att bolaget brustit i efterlevnad av i princip hela regelverket. De konstaterade överträdelserna är synnerligen allvarliga och systematiska.

Vid denna bedömning har Länsstyrelsen tagit särskild hänsyn till att bolaget saknat en dokumenterad och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning och att bolaget därmed saknat förutsättningar för att upprätta verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer.

Överträdelserna har även bedömts innebära en avsevärt ökad risk för att bolagets verksamhet ska kunna utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Sanktionerna enligt penningtvättslagen ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.¹² Sammantaget har bolaget begått synnerligen allvarliga och systematiska överträdelser. Överträdelserna har varit flera till antalet. Samtliga överträdelser har också legat inom bolagets kontroll och pågått under i vart fall sedan bolaget registrerade sin verksamhet i Bolagsverkets register mot penningtvätt. Detta utgör försvårande omständigheter. Det har inte framkommit några förmildrande omständigheter. Vid dessa förhållanden samt med hänsyn till bolagets finansiella ställning och omfattningen av bolagets transaktioner, anser Länsstyrelsen att sanktionsavgiften ska bestämmas till 55 000 kronor.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § punkt 24, 2 kap. 1–5, 8, 13–15 §§, 4 kap. 1–3 §§, 5 kap. 3–4 §§, 6 kap. 1, 4 och 4 a §§, 7 kap. 1, 2, 5, 10–11, 13–14, 16, 21 och 25 §§ lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen).
- 16 § förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- Länsstyrelsen i Västra Götalands läns föreskrifter och allmänna råd (14FS 2017:178, 14FS 2018:51, 14FS 2019:52 och 14FS 2021:39) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Information

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Larssons Konsthandel Aktiebolag är även fortsatt skyldiga att ha upprättade och uppdaterade riskbedömningar, rutiner och riktlinjer. Länsstyrelsen kan komma att

¹² Se prop. 2016/17:173 s. 357.

följa upp att verksamheten följer penningtvättsregelverket genom nya tillsynsinitiativ.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Ytterligare information om penningtvättslagen och era skyldigheter finns på Länsstyrelsens webbplats, www.lansstyrelsen.se.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av funktionschef Helena Schultz med länsjurist Ann-Charlotte Broman som föredragande.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Ni kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västra Götaland antingen via e-post; vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västra Götaland, 403 40 Göteborg.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där ni kan nås dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, vastragotaland@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-224 40 00. Ange diarienummer 19857-2021.